

УДК 658.006

DOI: 10.30857/2786-5398.2024.4.12

Владислав О. Тимофеев

Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН

В представленій роботі зауважено, що у сучасному динамічному бізнес-середовищі, яке характеризується швидкими темпами інновацій і технологічних змін, модернізація стратегії підприємства стає ключовим фактором успіху та конкурентоспроможності. Інноваційні зміни, такі як розвиток нових технологій, зміни в споживчих вподобаннях, впровадження цифрових рішень і глобалізація ринків, суттєво впливають на бізнес-середовище та вимагають від компаній швидкої адаптації і стратегічних трансформацій. Також акцентовано увагу на тому, що модернізація стратегії підприємства в умовах інноваційних змін є комплексним процесом, що передбачає перегляд і коригування існуючих стратегічних планів для максимального використання нових можливостей та подолання виникаючих викликів. Це включає в себе адаптацію до нових технологічних реалій, переосмислення бізнес-моделей, а також оновлення підходів до управління ресурсами, продуктами і послугами. Метою представленої роботи є визначення основних складових стратегії підприємства в умовах інноваційних змін. Основними методами представленими в роботі є: метод синтезу, метод узагальнення, логічний метод, графічний метод, який дозволив наочно відобразити основні елементи дослідження, метод аналізу. Представлені методи дозволили обґрунтувати мету дослідження та визначити основні аспекти щодо модернізації стратегії підприємства в умовах інноваційних змін. Так визначено, що процес модернізації стратегії може бути спричинений рядом факторів, серед яких ключовими є: впровадження нових технологій, що змінюють способи виробництва та обслуговування клієнтів; зміни в ринкових умовах, що вимагають нових підходів до бізнес-планування та управління; а також підвищення вимог до стійкості і соціальної відповідальності компаній. Важливість модернізації стратегії обумовлена необхідністю не лише підтримки конкурентоспроможності на сучасних ринках, але й забезпечення довгострокового розвитку і стійкості бізнесу. Розуміння інноваційних трендів, їх впливу на бізнес-процеси та ринкові можливості дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до змін, але й використовувати їх на свою користь, отримуючи додаткові переваги в конкурентній боротьбі. Саме тому, зауважимо, що процес модернізації потребує комплексного підходу, що включає оцінку нових можливостей, розробку і впровадження інноваційних рішень, а також гнучке управління змінами, щоб забезпечити адаптацію до швидко змінюваного бізнес-середовища.

Ключові слова: стратегія; інновації; інноваційна діяльність; інноваційна активність; підприємництво; інноваційні зміни; трансформації; інноваційний потенціал; інноваційні стратегії; екосистема підприємництва; модернізація; управління; розвиток; розвиток підприємництва.

Vadyslav O. Tymofeiev

West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine

MODERNIZATION OF THE COMPANY'S STRATEGY IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE CHANGES

In the presented work, it is noted that in the modern dynamic business environment, which is characterized by the rapid pace of innovation and technological changes, the modernization of the company's strategy becomes a key factor of success and competitiveness. Innovative changes, such as the development of new technologies, changes in consumer preferences, the introduction of digital solutions and the globalization of markets, significantly affect the business environment and

require companies to quickly adapt and make strategic transformations. Attention is also focused on the fact that the modernization of the company's strategy in the conditions of innovative changes is a complex process that involves reviewing and adjusting existing strategic plans to maximize the use of new opportunities and overcome emerging challenges. This includes adaptation to new technological realities, rethinking business models, as well as updating approaches to managing resources, products and services. The purpose of the presented work is to determine the main components of the company's strategy in the conditions of innovative changes. The main methods presented in the work are: the synthesis method, the generalization method, the logical method, the graphic method, which allowed to visually display the main elements of the research, the analysis method. The presented methods made it possible to justify the purpose of the study and to determine the main aspects of the modernization of the company's strategy in the conditions of innovative changes. It is determined that the strategy modernization process can be caused by a number of factors, among which the key ones are: the introduction of new technologies that change the methods of production and customer service; changes in market conditions requiring new approaches to business planning and management; as well as increasing requirements for sustainability and social responsibility of companies. The importance of strategy modernization is due to the need not only to maintain competitiveness in modern markets, but also to ensure long-term development and sustainability of business. Understanding innovative trends, their impact on business processes and market opportunities allows enterprises not only to adapt to changes, but also to use them to their advantage, gaining additional advantages in the competition. That is why, we note that the modernization process requires a comprehensive approach, which includes the assessment of new opportunities, the development and implementation of innovative solutions, as well as flexible change management to ensure adaptation to the rapidly changing business environment.

Keywords: *strategy; innovations; innovative activity; innovative activity; entrepreneurship; innovative changes; transformations; innovative potential; innovative strategies; entrepreneurship ecosystem; modernization; management; development; entrepreneurship development.*

Постановка проблеми. В сучасних трансформаційних умовах сьогодення особливої уваги набувають такі аспекти економічних процесів, як модернізація та адаптація. Через постійні зміни підприємствам потрібно швидко реагувати на трансформацію кон'юнктури ринку та трансформувати свій комплекс стратегічних та тактичних дій. Саме тому модернізація стратегії підприємства в умовах інноваційних змін є надзвичайно актуальною в сучасному економічному середовищі, яке постійно еволюціонує під впливом технологічних інновацій, змінюваних споживчих уподобань і глобальних економічних тенденцій. Розглянемо кілька ключових аспектів, що підкреслюють актуальність модернізації стратегії в умовах інноваційних змін та представимо в таблиці 1.

Таким чином, модернізація стратегії підприємства в умовах інноваційних змін є не лише необхідним кроком для підтримки конкурентоспроможності, але й критичним фактором для забезпечення стійкого розвитку і довгострокового успіху. Актуальність цієї теми підкреслюється швидкими темпами змін у технологічному середовищі, зростаючими вимогами споживачів і глобальними економічними тенденціями, що визначають нові виклики і можливості для сучасних підприємств.

Аналіз сучасної літератури. Стратегічний розвиток сучасних підприємств розглядається сьогодні багатьма вченими та економістами. Перш за все така увага представленому питанню обумовлена необхідністю дослідження змінних аспектів та необхідності передумови та трансформації необхідного стратегічного та оперативного інструментарію ведення бізнесу. Саме тому наведемо деяких вчених в роботах яких

розкривається сутність стратегічного розвитку, управління та модернізації підприємства: Л. Джаух, Г. Джонсон, А. Роуз, К.Скулз, Д. Шендел, К. Хаттен, А. Томпсон, А. Стрікленд, Р.Бруханський, О. Біловодська, Є. Бєлий, Н., Гавкалова, А. Крисоватий, О. Мних, І. Отенко, П. Перерва, В. Пономаренко, І. Романова, Н. Федулова та інші.

Таблиця 1

Аспекти модернізації стратегії

Аспект	Складові аспекти	Примітка
Технологічні зміни	Технологічний прогрес	Підприємства повинні адаптувати свої стратегії, щоб інтегрувати ці технології і використовувати їх для підвищення ефективності і конкурентоспроможності
	Цифрова трансформація	Актуальність модернізації стратегії обумовлена необхідністю впровадження нових цифрових інструментів і систем для підтримки цих змін
Споживчі трансформації	Індивідуалізація або персоналізація	Сучасні споживачі очікують персоналізованого підходу, що змушує підприємства переглядати свої стратегії в контексті розробки індивідуалізованих продуктів і послуг
	Цифрова взаємодія	Зростаюча популярність онлайн-каналів і соціальних медіа вимагає від компаній нових стратегій для залучення та утримання клієнтів
Глобалізація	Розширення ринків	Глобалізація відкриває нові ринки і можливості, але також підвищує рівень конкуренції
	Адаптація	Модернізація стратегії дозволяє ефективно реагувати на локальні особливості і вимоги ринків, що особливо важливо в умовах глобалізації
Гнучкість	Стратегії управління змінами	
	Інноваційність	Модернізація стратегії передбачає впровадження інноваційних підходів, що дозволяють підприємствам бути більш адаптивними до змін і швидше реагувати на нові можливості та виклики
Зміни в регуляторному середовищі	Законодавчі трансформації	Постійні зміни в законодавстві і регуляторних нормах вимагають від підприємств адаптації своїх стратегій для забезпечення відповідності новим вимогам
Ризики	Управління ризиками	Модернізація стратегії дозволяє підприємствам краще управляти ризиками і ефективно використовувати нові можливості

Джерело: складено на основі [1, 2, 4–6, 10–12, 14].

Представлені дослідники розкривають багато аспектів представленої проблематики, але через трансформацію економічних процесів сьогодні набуває актуальності продовження дослідження представленого питання.

Метою представленої роботи є визначення основних складових модернізації стратегії розвитку підприємства з урахування умов інноваційних змін.

Результати дослідження. В умовах сучасної трансформаційної економіки, яка характеризується швидкими змінами та високим рівнем конкурентної боротьби, стратегічне управління підприємством є ключовим фактором його успіху на ринку та стійкості.

Стратегія розвитку підприємства визначає основні напрями і цілі його розвитку, що дозволяє організації не лише адаптуватися до змінюваного середовища, але й ефективно використовувати свої ресурси для досягнення довгострокового успіху.

Саме тому спираючись на теоретичні дослідження [1-14] зазначимо, що під стратегією розвитку будемо розуміти здатність забезпечити злагоджений і цілеспрямований рух до встановлених цілей, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори, а також включає в себе комплекс планів і дій, спрямованих на оптимізацію бізнес-процесів, підвищення конкурентоспроможності та реалізацію потенціалу підприємства (організації, установи).

Отже, модернізація стратегії підприємства є комплексним процесом, що передбачає оновлення і перегляд існуючих стратегічних планів та підходів з метою забезпечення ефективного реагування на зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищі компанії. Такий процес необхідний для підтримання конкурентоспроможності, досягнення стратегічних цілей і забезпечення довготривалого успіху підприємства.

В таблиці 2 представимо особливості модернізації стратегії підприємства.

Таблиця 2

Особливості модернізації стратегії

Особливості	Складові	Примітка
Трансформація економічного простору	Зовнішні фактори	Модернізація стратегії допомагає підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, таких як економічні коливання, технологічні інновації, зміни в споживчих уподобаннях, конкуренція і регуляторні вимоги
	Внутрішні фактори	Враховують зміни у внутрішніх умовах, такі як зміни в управлінській структурі, корпоративній культурі, ресурсах і технологіях
Нові технології	Технологічний прогрес	Оновлення стратегій для інтеграції цих інновацій у бізнес-процеси
	Цифровізація	Дозволяє оптимізувати операційні процеси, покращити взаємодію з клієнтами і підвищити ефективність бізнесу
Бізнес-модельовання	Трансформаційні бізнес-моделі	Модернізація стратегії може передбачати перегляд і зміни бізнес-моделей для адаптації до нових ринкових умов і технологічних можливостей, таких як підходи до монетизації, розподілу ресурсів і управління ланцюгами постачання
	Інноваційні моделі	Запровадження інноваційних бізнес-моделей, таких як моделі підписки або платформи спільного споживання, може бути частиною модернізації стратегії
Ресурсна оптимізація	Управління ресурсами	Оптимізація використання ресурсів, таких як людські ресурси, фінансові ресурси і матеріали, для досягнення більшої ефективності та продуктивності
	Оптимізація бізнес-процесів	Перепроєктування бізнес-процесів для підвищення їх ефективності, скорочення витрат і зменшення часу обробки
Клієнторієнтованість	Персоналізація	Впровадження підходів до персоналізації продуктів і послуг для покращення клієнтського досвіду і збільшення лояльності споживачів
	Інноваційність	Розробка нових рішень для задоволення потреб клієнтів, таких як нові функції або покращені сервіси, є важливою частиною модернізації стратегії

Продовження табл. 2

Особливості	Складові	Примітка
Корпоративна культура	Управлінська структура	Модернізація стратегії може вимагати зміни в управлінській структурі для підтримки нових стратегічних ініціатив і підвищення гнучкості компанії
	Корпоративність	

Джерело: складено на основі [1–14].

Сутність модернізації стратегії підприємства полягає у здатності компанії ефективно адаптуватися до змінюваних умов та вимог ринку через оновлення і перегляд своїх стратегічних планів і підходів, що включає інтеграцію нових технологій, оновлення бізнес-моделей, оптимізацію ресурсів і процесів, фокус на клієнтському досвіді та зміни в управлінській структурі. Також модернізація стратегії є ключовим фактором для підтримання конкурентоспроможності, покращення ефективності бізнесу і забезпечення довготривалого успіху підприємства.

Висновки. Таким чином, модернізація стратегії підприємства в умовах інноваційних змін є важливим і невід'ємним процесом для забезпечення конкурентоспроможності та довготривалого успіху компаній у сучасному динамічному бізнес-середовищі. В умовах швидкого технологічного прогресу, змінюваних споживчих уподобань та глобальної конкуренції, підприємствам необхідно постійно адаптувати свої стратегії, щоб ефективно реагувати на нові виклики і використовувати нові можливості.

Актуальність модернізації стратегії підтверджується наступними ключовими аспектами:

- швидкий розвиток нових технологій вимагає від підприємств впровадження сучасних рішень і адаптації бізнес-процесів для підвищення ефективності та конкурентоспроможності;
- підприємства повинні переглядати свої стратегії для відповідності новим вимогам, впроваджуючи інноваційні підходи до створення продуктів і послуг, що відповідають очікуванням клієнтів;
- глобальні ринки відкривають нові можливості для розширення бізнесу, але також підвищують рівень конкуренції. Модернізація стратегії допомагає підприємствам ефективно виходити на нові ринки і конкурувати на міжнародному рівні, адаптуючи свої пропозиції до локальних умов і вимог;
- адаптація стратегій дозволяє компаніям ефективно реагувати на непередбачувані зміни та виклики, забезпечуючи стійкість і адаптацію до нових умов;
- зміни в законодавчому середовищі та нові ризики, що виникають у результаті інновацій, потребують від підприємств перегляду своїх стратегій для забезпечення відповідності регуляторним вимогам та ефективного управління ризиками.

Саме тому зазначимо, що модернізація стратегії підприємства в умовах інноваційних змін є критично важливою для забезпечення успіху і довгострокового розвитку компаній. Вона дозволяє підприємствам не лише підтримувати свою конкурентоспроможність у сучасному швидко змінюваному світі, але й ефективно використовувати нові можливості для досягнення стратегічних цілей та забезпечення стабільного росту. Ретельний аналіз і адаптація до нових умов, а також впровадження інноваційних рішень, є ключовими факторами успіху у цьому процесі.

References

Література

1. Andal-Ancion, A., Cartwright, P. A., Yip, G. S. (2003). The digital transformation of traditional businesses. *MIT Sloan Management Review*, No. 44:4, P. 34–41.
2. Mykytiuk, P. P., Krysko, Zh. L., Ovsianiuk-Berdanina O. F., Skochylias, S. M. (2015). Inovatsiyni rozvytok pidpriemstva [Innovative development of the enterprise]. Ternopil: PE "Printer Inform". 224 p. [in Ukrainian].
3. Zaitsev, Y., Krysovaty, I., Gavkalova, N., Sobko, O., Boichyk, V. (2024). Interaction of Digitization and Corporate Social Responsibility in the Context of Sustainable Development. *Econ. Aff.*, No. 69 (Special Issue), P. 217–227. URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1w.pdf>.
4. Dzhililov, A. Ya. (2015). Instytutsiina systema frahmentarnoho mizhnarodnoho vyrobnytstva transnatsionalnykh firm [Institutional system of fragmented international production of transnational firms]. *Biznes Inform = Business Inform*, № 10, P. 36–40 [in Ukrainian].
5. Kochetkov, V. M. (2013). Rozvytok ukrainskykh TNK yak faktor rostu ekonomiky krainy [The development of Ukrainian TNCs as a factor in the growth of the country's economy]. *Efektivna ekonomika = Efficient economy*, № 5, P. 55–60. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2001> [in Ukrainian].
6. Krysovaty, A. I., Sokhatska, O. M., Skavronska, I. V. et al. (2018). Chetverta promyslova revoliutsiia: zmina napriamiv mizhnarodnykh investytsiynykh potokiv: monohrafiia [The fourth industrial revolution: changing directions of international investment flows: monograph]. Ed. A. I. Krysovaty and O. M. Sokhatska. Ternopil: Osadtsa Yu. V. 480 p. [in Ukrainian].
7. Krysovaty, I. A. (2024). Development of innovative projects in conditions of transformational changes and digitalization. *Stratehichni oriientyry staloho rozvytku v Ukraini ta sviti: zbirnyk tez dopovidei III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh uchenykh = Strategic*
1. Andal-Ancion A., Cartwright P. A., Yip G. S. The digital transformation of traditional businesses. *MIT Sloan Management Review*. 2003. No. 44:4. P. 34–41.
2. МИКИТЮК П. П, КРИСЬКО Ж. Л., ОВСЯНЮК-БЕРДАДИНА О. Ф., СКОЧИЛАС С. М. Інноваційний розвиток підприємства: навчальний посібник. Тернопіль: ПП "Принтер Інформ", 2015. 224 с.
3. Zaitsev Y., Krysovaty I., Gavkalova N., Sobko O., Boichyk V. Interaction of Digitization and Corporate Social Responsibility in the Context of Sustainable Development. *Econ. Aff.* 2024. No. 69 (Special Issue). P. 217–227. URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1w.pdf>.
4. Джалилов А. Я. Институційна система фрагментарного міжнародного виробництва транснаціональних фірм. *Бізнес Інформ*. 2015. № 10. С. 36–40.
5. Кочетков В. М. Розвиток українських ТНК як фактор росту економіки країни. *Ефективна економіка*. 2013. № 5. С. 55–60. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2001>.
6. Крисоватий А. І., Сохацька О. М., Скавронська І. В. та ін. Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків: монографія. За наук. ред. А. І. Крисоватого та О. М. Сохацької. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. 480 с.
7. Крисоватий І. А. Development of innovative projects in conditions of transformational changes and digitalization. *Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-*

- orientations of sustainable development in Ukraine and the world: a collection of abstracts of reports of the 3rd International Scientific and Practical Conference of Young Scientists* (Chernihiv, April 19, 2024). Chernihiv: NU "Chernihivska politekhnik". 122 p.
8. Krysovatyu, I. A. (2024). *Pidpriemnytska ekosystema: blokchein-tekhnologii ta tsyfrova inkluziia* [Entrepreneurial Ecosystem: Blockchain Technologies and Digital Inclusion]. *Collection of scientific works based on the materials of the VII international scientific and practical conference "Accounting-analytical and organizational-economic support for the development of the region"* (April 25, 2024, Kyiv). Kyiv: Skhidnoukr. nats. un-t im. V. Dalia. P. 235–238 [in Ukrainian].
9. Krysovatyu, I. (2013). *Aktyvizatsiia protsesiv stvorennia innovatsiinykh parkiv yak rozbudova rynkovoї infrastruktury v Ukraini* [Activation of processes of creation of innovation parks as development of market infrastructure in Ukraine]. *Entrepreneurship and logistics in the conditions of modern challenges: scientific and practical materials. conference: abstracts of reports* (May 25–27, 2023). Ed. A. I. Krysovatyu. Ternopil. P. 252–255.
10. Krysovatyu, I. A. (2024). *Suchasna rynkova infrastruktura Ukrainy*. *Abstracts of II International Scientific and Practical Conference*. Berlin, Germany (January 15–17, 2024). P. 87–88. URL: <https://eu-conf.com/events/research-work-in-the-system-of-training-teachers-in-technological-fields/> [in Ukrainian].
11. Makedon, V. V. (2013). *Rozrobka stratehii rozvytku promyslovoho pidpriemstva* [Development of industrial enterprise development strategy]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti = Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property*, Vol. 1 (1), P. 369–373. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaeiv_2013_1_1_81 [in Ukrainian].
12. Pohorelov, Yu. S. (2017). *Sposoby rozvytku pidpriemstva: umovy ta rezultatyvnist vykorystannia* [Ways of enterprise development: conditions and effectiveness of use]. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu = Economic*
- практичної конференції молодих учених* (м. Чернігів, 19 квітня 2024 р.). Чернігів: НУ "Чернігівська політехніка", 2024. 122 с.
8. Крисоватий І. А. Підприємницька екосистема: блокчейн-технології та цифрова інклюзія. *Збірник наукових праць за матеріалами VII міжнародної науково-практичної конференції "Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону"* (25 квітня 2024 року, м. Київ). Київ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2024. С. 235–238.
9. Крисоватий І. Активізація процесів створення інноваційних парків як розбудова ринкової інфраструктури в Україні. *Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів: матеріали наук.-практ. конференції: тези доповідей* (25–27 травня 2023 р.). Відп. ред. А. І. Крисоватий. Тернопіль, 2023. С. 252–255.
10. Крисоватий І. А. Сучасна ринкова інфраструктура України. *Abstracts of II International Scientific and Practical Conference*. Berlin, Germany (January 15–17, 2024). P. 87–88. URL: <https://eu-conf.com/events/research-work-in-the-system-of-training-teachers-in-technological-fields/>
11. Македон В. В. Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 1 (1). С. 369–373. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaeiv_2013_1_1_81.
12. Погорелов Ю. С. Способи розвитку підприємства: умови та результативність використання. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. № 1. С. 76–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaeiv_2017_1_1_81.

- Journal of Odessa Polytechnic University*, № 1, P. 76–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ejopu_2017_1_15 [in Ukrainian].
13. Simkiv, L. Ye. (2020). Rynkova infrastruktura: elementy ta zachennia v rynkovii ekonomitsi [Market infrastructure: elements and significance in a market economy]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy = Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, Vol. 4 (144), P. 3–7. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20204\(144\)/sep20204\(144\)_003_SimkivL.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20204(144)/sep20204(144)_003_SimkivL.pdf) [in Ukrainian].
14. Sobko, O., Krysovaty, I. A. Vdoskonalennia upravlinnia innovatsiinymy proektamy ta pozhvavlennia innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstv Ukrainy [Improving the management of innovative projects and revitalizing the innovative activity of Ukrainian enterprises]. *Visnyk ekonomiky = Bulletin of the economy*, № 3, P. 97–112. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1268> [in Ukrainian].
- gov.ua/UJRN/ejopu_2017_1_15.
13. Сімків Л. Є. Ринкова інфраструктура: елементи та значення в ринковій економіці. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Вип. 4 (144). С. 3–7. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20204\(144\)/sep20204\(144\)_003_SimkivL.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20204(144)/sep20204(144)_003_SimkivL.pdf).
14. Собко О., Крисоватий І.А. Вдосконалення управління інноваційними проектами та поживлення інноваційної активності підприємств України. *Вісник економіки*. 2021. № 3. С. 97–112. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1268>.